

ASK 2026 DEMENCA DANES: IZZIVI IN REŠITVE! Amarila Rižnar

Mednarodna konferenca o demenci ASK 2026

Foto: Spominčica

V petek, 15. maja 2026, je **Spominčica – Alzheimer Slovenija** v Cankarjevem domu uspešno organizirala **13. mednarodno konferenco o demenci ASK 2026** z naslovom »**Demenca danes: izzivi in rešitve!**«. Konference se je udeležilo več kot 200 udeležencev, ki so skozi strokovna predavanja, razprave, okroglo mizo in vzporedne delavnice skupaj iskali odgovore na **aktualne izzive na področju demence** ter predstavljali dobre prakse in inovativne pristope podpore osebam z demenco in njihovim svojcem.

Konferenca je potekala pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar. Uvodne nagovore so imeli **Boštjan Koritnik**, podžupan Mestne občine Ljubljana, Denis Kordež, državni sekretar z Ministrstva za zdravje Republike Slovenije, **Paola Barbarino**, **Angela Bradshaw** ter **Štefanija L. Zlobec**, predsednica Spominčice – Alzheimer Slovenija.

V Kosovelovi dvorani so priznani domači in tuji strokovnjaki **predstavili najnovejša spoznanja** s področja diagnostike, zdravljenja, preventive, paliativne podpore, nevropastičnosti možganov, dolgotrajne oskrbe ter inovativnih pristopov pri delu z osebami z demenco. Poseben poudarek je bil namenjen tudi vlogi lokalnih skupnosti, destigmatizaciji demence in vključevanju oseb z demenco v družbo.

Veliko zanimanja je pritegnil tudi vzporedni program v dvorani E4, kjer so potekale ustvarjalne delavnice, predstavitve terapevtskih pristopov, interaktivna delavnica o pomenu narave za osebe z demenco ter **okrogla miza o življenju z demenco** v skupnosti, podpori, prostovoljstvu in povezovanju.

Konference o demenci ASK predstavljajo nadaljevanje **Psihogeriatričnih srečanj**, ki potekajo že od leta 1998, ter nadaljujejo poslanstvo **ustanovitelja Spominčice dr. Aleša Kogoja** – širiti strokovno znanje, razumevanje, sočutje in podporo osebam z demenco ter njihovim svojcem. Iskrena hvala vsem predavateljem, moderatorjem, sodelujočim, prostovoljcem, partnerjem, sponzorjem in udeležencem, ki ste s svojo podporo, sodelovanjem in prisotnostjo soustvarili tako pomemben in srčen dogodek

DOSTOPNOST ŠE VEDNO POD VPRAŠAJEM? Sonja Pungertnik

Začenja se teden slepih in slabovidnih. Prispevek iz oddaje Prvi dnevnik (4.1.2026)

Foto: zajem zaslona rtvslo.si

Slepi in slabovidni v Sloveniji v prvem tednu junija, ki ga zaznamujemo kot **teden slepih**, nagovarjamo javnost z **željo po bolj vključujoči in dostopni družbi. Naša oviranost je pogosto nevidna.** Ne izstopa na prvi pogled, zato se pri načrtovanju storitev, oblikovanju izdelkov, pripravi informacij in organizaciji dogodkov na nas pogosto pozabi. A prav tam se začne dostopnost ali nedostopnost našega vsakdana.

Dostopnost ni nekaj zapletenega ali nedosegljivega. Je odločitev, pripravljenost, iznajdljivost in predvsem hotenje. V praksi pomeni: jasno zvočno usmerjanje, opisovanje dogajanja in vizualnih vsebin, kadar je to pomembno za razumevanje, osebe, ki zna ponuditi pomoč, prostori varni za gibanje, dostopnost informacij v različnih tehnikah (**povečan tisk, zvok, brajica in/ali bralnikom zaslona** prepoznavne besedilne datoteke, z jasno strukturo naslovov, preglednic, z opisi slik in grafov..).

Spletne strani in aplikacije so dostopne, ko omogočajo navigacijo s tipkovnico, imajo pravilno označene gumbе, obrazce in povezave, vključujejo alternativna besedila za grafike in slike ter omogočajo izbiro povečave in kontrastov. Naprave in kuhinjski aparati so dostopni, kadar imajo otipljive oznake in gumbе, zvočne signale ali govorno podporo. Ravne steklene plošče brez tipnih oznak in zasloni brez zvočne povratne informacije za nas pogosto pomenijo nepremostljivo oviro.

Plačilni terminali, bankomati in drugi samopostrežni avtomati naj omogočajo samostojno uporabo – z jasnimi tipkami, taktilnimi oznakami ali zvočnim vodenjem. Brez teh možnosti smo primorani za pomoč prositi druge ljudi, kar posega v našo zasebnost. Prometno okolje naj vključuje zvočne semaforje, taktilne vodilne poti, jasno označene robove stopnic in pločnikov ter zvočne napovedi avtobusov, vlakov in postajališč v javnem prometu. **To niso posebne ugodnosti.** To so **osnovni pogoji za enakopravno vključevanje**, ki jih vsem nam nalaga tudi zakonodaja.

Ob tem pa želimo poudariti, da še tako dobre tehnološke rešitve in prilagoditve ne morejo nadomestiti človeka. Največ pomeni spoštljiv, empatičen odnos. Preprosto vprašanje »**Ali potrebujete pomoč?**« in pripravljenost prisluhniti, bo vselej ostala najbolj humana oblika pomoči. Osebna asistenca je velik civilizacijski dosežek in za nekatere slepe in slabovidne ključna podpora, ki pa žal ni dostopna vsem slepim in slabovidnim. A to ne pomeni, da ne potrebujemo več sočloveka. Še vedno **potrebujemo odprto družbo, ki nas vidi, sliši in vključuje.**

Slepi in slabovidni ne želimo posebne obravnave. Želimo le možnost, da živimo, delamo in sodelujemo, enakovredno z drugimi. V tednu slepih zato ne opozarjamo le na ovire, temveč ponujamo tudi priložnost, da skupaj gradimo prostor, kjer **dostopnost postane standard in ne izjema.**

VESTE, KAJ JE MULTIPLA SKLEROZA?

Edvard Rednak*

»Ne smeš se ustaviti, ne smeš obupati. To je najbolj važno.« - Žiga Pirnat

Foto: zajem zaslona ZMSS (YouTube)

Ob **mednarodnem dnevu multiple skleroze (MS)** želim spomniti, da so osebe z MS predvsem ljudje z nešteti zgodbami, sanjami, talenti, družinami in upanjem — ljudje, ki kljub vsakodnevnim izzivom živijo, ustvarjajo, ljubijo, delajo in pogumno premagujejo ovire, ki pogosto ostajajo nevidne očem. Osebe z MS ne potrebujejo le zdravljenja, temveč predvsem razumevanje, sprejetost, podporo in občutek, da v svoji poti niso same.

MS je pogosto **nevidna bolezen**. Za nasmehi se velikokrat skrivajo utrujenost, bolečine, negotovost, strahovi in vsakodnevni izzivi, ki jih okolica ne opazi vedno. Zato osebe z MS danes bolj kot kdaj koli prej potrebujejo družbo, ki zna prisluhniti brez obsojanja, razumeti brez pojasnjevanja in stati ob strani brez pogojev. Potrebujemo dostopno psihološko pomoč, več rehabilitacijskih programov, prilagojena delovna okolja, manj administrativnih ovir ter več možnosti za dostojno, vključeno in kakovostno življenje. Potrebujemo okolje, kjer naše omejitve ne bodo določale naše vrednosti. Predvsem pa potrebujemo bližino, sprejetost in občutek pripadnosti. Potrebujemo ljudi, ki nas vidijo, slišijo in razumejo. Potrebujemo upanje. In potrebujemo družbo, ki bo verjela, da lahko skupaj ustvarimo boljši, **bolj vključujoč svet za vse.**

Danes se zahvaljujem tudi vsem svojcem, prijateljem, zdravstvenim delavcem, predsednikom podružnic, poverjenikom in podpornikom, ki s svojo srčnostjo, predanostjo in sočutjem vsak dan pomagajo nositi bremena, ki pogosto ostajajo nevidna. Naj nas mednarodni dan multiple skleroze poveže v zavedanju, da največjo moč najdemo prav v človečnosti, solidarnosti in povezanosti. Skupaj smo močnejši. Skupaj zmoremo več. In skupaj lahko premikamo meje mogočega.

***Edvard Rednak** je predsednik Združenja multiple skleroze Slovenije (ZMSS).

NASTOP LJUDSKIH PEVK V JURŠINCIH

Katarina Lukešević

Pevsko obarvani dan v Juršincih

Foto: A.P. – ZIFS 2026

V Juršincih so ljudske pevke iz **Društva upokojencev Cerkvenjak**, skupaj z vsemi prisotnimi, na ves glas prepevale nepozabne **zimezelene ljudske pesmi**. Z izborom pesmi so nekatere tudi popeljale nazaj v leta njihove mladosti. Med prisotnimi sta bila tudi izvajalca Anton in Slava s skupino uporabnikov, ki so del brezplačnega programa **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja**, katerega redno izvajata v Juršincih. Skupinska druženja so odlična priložnost za starejšo invalidsko populacijo, katera si želi **kvalitetno preživeti svoj prosti čas** in hkrati **spoznati nove prijatelje**.

PRISLUHNIMO TIŠINI: NEVIDNI GLUHI JUNAKI SLOVENSKEGA ŠPORTA

Vlasta Tifengraber

Slovenska ekipa gluhih športnikov

Foto: Prisluhniko tišini

Dolga leta so **gluhi športniki dosegali vrhunske rezultate**, a ostajali v ozadju brez prave pozornosti in priznanja. Danes se njihov položaj sicer izboljšuje, a pot do enakopravnosti še ni končana. Ob **svetovnem dnevu športa 31. maja** v oddaji Prisluhniko tišini predstavljamo navdihujoče zgodbe teniškega igralca **Marina Kegla**, atletinje **Leje Glojnarič** in nekdanje vrhunske športnice **Sabine Hmelina** ter razkrivamo, kaj se je v zadnjih letih spremenilo – od nagrad in zaposlovanja do večje podpore države. Hkrati pa opozarjamo na nerešene izzive, kot so zagotavljanje enakih razmer za trening, razumevanje in vključevanje mladih.

Oddaja je na voljo v arhivu: <https://365.rtv slo.si/arhiv/prisluhniko-tisini/175224463>

DAN ZA LAHKO BRANJE

Saša Lesjak

Program dogodka Dan za lahko branje

Program

od 8.30 do 9.00: Prihod in prijava udeležencev

od 9.00 do 10.00: Delavnice

od 10.00 do 10.30: Odmor

od 10.30 do 11.30: Okrogla miza Razumem – sodelujem!

od 11.30 do 13.30: Kulturni program in razglasitev ambasadork in ambasadordjev

od 13.30 do 14.30: Torta in druženje

Foto: Zavod RISA

Dogodek **Dan za lahko branje** bo potekal v četrtek, **28. maja**, od **9.00 do 14.30 ure**, v športni dvorani Slovenj Gradec. Letošnji moto je **Razumem – sodelujem!** Govorili bomo o **dostopnosti medijev in storitev**, kako lahko novice, javne informacije, kultura in različne storitve postanejo bolj razumljive. Na okrogli mizi bodo sodelovali gostje iz Slovenije in tujine. Sodelovali bodo predstavniki medijev, strokovnjaki, odločevalci, samozagovorniki in ljudje, ki pripravljajo **vsebine v lahkem jeziku**. Na dogodku bomo imenovali **nove ambasadork in ambasadordje lahkega branja**. Podelili jim bomo nazive: **ambasador lahkega branja** ali **ambasadorka lahkega branja**. Ambasadordji in ambasadorke lahkega branja širijo sporočilo, da imamo vsi ljudje pravico do razumljivih informacij. Športna dvorana je **dostopna za gibalno ovirane osebe**.

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na 041 381 679, vse dni v tednu med 8.00 in 21.00 uro ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od 16. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot tisoč ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Bralec Niko nas je opozoril na primer neverjetnega nacionalizma v hrvaški prestolnici, kjer je v soboto, 2. maja, ženska 20. let, Mateja O. s severa Hrvaške, brez razloga napadla filipinskega turista in ga močno poškodovala.

Celo vodilni hrvaški Jutarnji list v četrtek, 14. maja, opisuje ta dogodek s precejšnjim gnevom, saj turist ni nikomur nič hotel. Nasilnica pa ga je obtožila, da naj bi ji skušal iztrgati torbico, kar pa hrvaški organi pregona niso ugotovili. So pa potrdili, da je Mateja O. oseba brez stalnega bivališča. Zakaj je to pomembno? Na Hrvaškem je bilo lani več kot dvesto napadov na tuje delavce. V Sloveniji baje niti en sam. Napadalka je Filipinca imela očitno za tujega delavca ter si je dala »nacionalnega duška«.

Diskriminacija tujih delavcev in drugih ranljivih skupin je eden od kazalnikov o stanju naroda, kar opozarja tudi bralec Niko. Mi pa se dodajmo, da očitno napadalci ne vedo, da so Filipinci katoliške vere, ki je, kot pravijo naši sosede, vez hrvaškega naroda...

- Naša dolgoletna bralka D. K. se nam je oglasila s poučno zgodbo. Z možem imata v okolici Semiča njivo, kjer sta posadila jagode in jih pokrila s plastično folijo, da bodo bolje rastle. Pred tremi tedni sta prišla odkrit folijo.

Že proti koncu njive pa veliko presenečenje-modras, ki jo pičil v roko. Potem pa se je pričela tekma s časom, saj imajo protistrup samo v UKC-ju v Ljubljani in v Mariboru.

Reševalno vozilo jo je s polno hitrostjo, modrimi rotirajočimi lučmi in sireno pripeljalo v Ljubljano zadnji trenutek. Tam so jo že pričakovali in ji takoj vbrizgali protistrup, da je preživela. Do nedavna je imela roko še povsem modro. Do zdaj je bilo v državi že več kot 20 napadov kač. Nazadnje celo v hribovskem bivaku, kjer je domoval, kar par modrasov. Tudi na Hrvaškem beležijo letos prav tako povečano število napadov na človeka. Mimogrede: tam pravijo modrasu - poskok!

- Zveza paraplegikov opozarja, da preverite globino vode, preden vanjo skočite. Leta 1997, ko je še obstajal Radio Sevnica, smo v eni oddaji gostili tetraplegika, ki je ob plimi skakal v morje, a kasneje ni opazil, da je nastopila oseka. In takrat je bilo usodno za vse njegovo življenje - zlomil si je vrat ter pristal na invalidskem vozičku.

V času obiranja češenj, pa tudi priporočilo, da ne plezate prosto po njih. Češnje imajo zelo krhke in lahko lomljive veje. Številnim se je življenje prav tako obrnilo na glavo in so danes prav tako osebe z invalidnostjo ter na vozičku. Pozite raje po primerni lestvi, ker bo manj usodno!

ZVEZA SONČEK JUNIJA GOSTI MEDNARODNI DOGODEK Voice4All Staša Pust

Ena šola za vse – iluzija ali inkluzija?

Mednarodni dogodek Zveze Sonček o inkluzivnem izobraževanju v okviru projekta Voice4all bo potekal **od 22. do 23. junija 2026** v **Centru Sonček Šiška** in drugih lokacijah po Ljubljani

Projekt Voice4All spodbuja aktivno vključevanje oseb z oviranostjo v oblikovanje politik na ravni EU – tudi na področju izobraževanja, zaposlovanja in samostojnega življenja.

Dogodek v Ljubljani bo združil: strokovnjake in pedagoge, odločevalce, predstavnike organizacij, starše in posameznike z izkušnjo.

Skupaj bodo soustvarjali odgovore na vprašanje: **Kako lahko vzgojno-izobraževalne ustanove postanejo bolj vključujoče za vse?**

DODATNE INFORMACIJE

- Število mest je omejeno, zato je potrebna prijava in izbor udeležencev,
- Organizatorji krijejo pomemben del stroškov poti in nastanitve,
- Zahtevano je dobro znanje angleškega jezika.

CP-ECA Cerebral Palsy Europe **FAPPC** FEDERAÇÃO PARALISIA CEREBRAL **APPC** associação do porto de paralísia cerebral **cerebra.lu** PARALYSIE CÉRÉBRALE - LUXEMBOURG **FONDATION PARALYSIE CÉRÉBRALE** **BMFO "ПАРОСТОК"** **SONČEK** ZVEZA SONČEK ZA INKLUZIVNO IZOBRAŽEVANJE

Mednarodni dogodek o inkluzivnem izobraževanju

Foto: Zveza Sonček

Zveza Sonček kot partner evropskega projekta **Voice4All** junija v Ljubljani pripravlja mednarodni dogodek o **inkluzivnem izobraževanju**. Program dogodka je že objavljen, zanimanje pa je veliko – prejeli smo številne prijave iz različnih evropskih držav, izbor udeležencev še poteka. Dogodek bo odprl prostor za razpravo o inkluzivnem izobraževanju, **sodelovanju oseb z oviranostjo** pri oblikovanju politik ter izmenjavi dobrih praks iz Slovenije in tujine.

Program in več informacij: <https://cerebralpalsy.eu/voice4all-eu/>

GAAD SLOVENIJA 2026 PONOVRNO OPOZORIL NA NUJNOST DIGITALNE DOSTOPNOSTI

Andreja Bevc

Dogodek, namenjen ozaveščanju o pomenu digitalne dostopnosti

Foto: Andreja Bevc, Urška Modrijan in Matjaž Debevc

V organizaciji Zavoda za digitalno dostopnost A11Y.si, Evropskega centra virov o dostopnosti AccessibleEU in Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) je **20. in 21. maja 2026** potekal strokovni dogodek **GAAD Slovenija 2026**, namenjen ozaveščanju o pomenu digitalne dostopnosti ter izboljševanju dostopnosti digitalnih storitev in vsebin v Sloveniji.

Dogodek, ki je letos **potekal že četrto leto zapored**, je združil predstavnike ministrstev, javnih institucij, invalidskih organizacij, razvijalce digitalnih rešitev, strokovnjake s področja dostopnosti ter posameznike z lastnimi izkušnjami uporabe podpornih tehnologij. Prvi dan dogodka je dogodek spremljalo preko 120 udeležencev, od tega se je dogodka v živo udeležilo približno 60 udeležencev. Drugi dan, ki je v celoti potekal preko spleta, je dogodek spremljalo približno 60 udeležencev. Na dogodku so sodelovali tudi mednarodni partnerji in govorki iz Italije, ki sta predstavili praktične vidike dostopnosti produktov v okviru evropske zakonodaje.

Veliko zanimanja so počele **predstavitve o trenutnem stanju dostopnosti v Sloveniji**, konkretnih težavah pri izvajanju dostopnosti v praksi ter odgovornosti naročnikov in izvajalcev digitalnih rešitev. V ospredju razprav so bile tudi teme izvajanja in nadzora **Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA)** ter **Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI)**, ki se je začel uporabljati lani. Govorniki so opozorili, da **dostopnost še vedno ni samoumevna**. Kot ena največjih težav se kaže predvsem pomanjkljivo poznavanje tematike tako na strani naročnikov kot izvajalcev digitalnih rešitev. Izpostavljeno je bilo tudi, da se **invalidske skupine** še vedno pre pogosto osredotočajo zgolj na potrebe svojih uporabnikov, premalo pa na **širši koncept dostopnosti za vse ljudi z različnimi oblikami oviranosti**.

Na dogodku so bili predstavljeni številni konkretni primeri neustreznih rešitev – **od nedostopnih spletišč in dokumentov do težav pri uporabi mobilnih aplikacij**. Posebna pozornost je bila namenjena tudi **dostopnosti za gluhe uporabnike** ter **kognitivno dostopnim vsebinam in lahkemu jeziku**. Predstavniki RTV Slovenija so predstavili svoje delo na področju dostopnosti ter **projekt priprave lažje razumljivih novic** (projekt ENACT). V času njihove predstavitve so izvedli tudi testni prenos v živo z lastnim razpoznavnikom RTV Slovenija na nov način po novem standardu DVB-I.

Drugi dan dogodka je bil namenjen predvsem **praktičnim vidikom digitalne dostopnosti**. Predstavljene so bile možnosti **uporabe umetne inteligence pri izboljševanju dostopnosti vsebin**, med drugim tudi primeri, kako lahko z uporabo AI orodij dokumente hitro pretvorimo v dostopnejše HTML vsebine in s tem zmanjšamo skrivanje pomembnih informacij v priponkah in PDF dokumentih. Udeleženci so lahko spremljali tudi predstavitve o dostopnosti mobilnih aplikacij ter spremembah standardov in zahtev na tem področju.

Predstavljeno je bilo tudi podporno okolje, ki deluje v okviru projekta **DigARegion**, ki ga kot vodilni partner izvaja Mestna občina Nova Gorica, skupaj z MDSS Nova Gorica in Goriškim muzejem ter še tremi partnerji na italijanski strani. Preko podporne točke nudijo tudi **brezplačno podporo na področju digitalne dostopnosti**, vključno s hitrimi analizami spletišč, pomočjo pri pripravi izjav o dostopnosti ter strokovnim svetovanjem. Dodatne strokovne vsebine in baza znanja pa so dostopne tudi na portalu dostopnovsem.org, ki je bil vzpostavljen v okviru projekta.

Organizatorji so ob zaključku poudarili, da se zavedanje o digitalni dostopnosti sicer izboljšuje, vendar je pred Slovenijo še dolga pot. Posebej problematično je, da tudi ključne državne storitve in aplikacije pogosto **še vedno niso ustrezno dostopne**, čeprav bi morale predstavljati zgled dobrih praks.

»Če dostopnost ne postane sistemska prioriteta in iniciativa, ki prihaja od zgoraj navzdol, bodo posamezne organizacije težko same dosegle večje spremembe. Potrebujemo več sodelovanja, več podpore in predvsem jasen sistemski zgled,« poudarjajo organizatorji dogodka.

Predstavitve z dogodka bodo na spletni strani digitalnadostopnos.si objavljene v naslednjem tednu, posnetki dogodka pa kasneje, ko se uredijo vsi potrebni elementi dostopnosti. Organizatorji napovedujejo, da bo konferenca GAAD Slovenija organizirana tudi prihodnje leto.

IZZIVI IN POMEN DOSTOPNOSTI JAVNEGA PROSTORA ZA OSEBE Z OVIRANOSTJO

Irena Radanović

Predavanje o dostopnosti javnih površin za osebe z oviranostjo Foto: Združenje DLAN

V **Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN** smo gostili **Janija Demšarja**, ki je predstavil izzive in pomen dostopnega prostora za različne skupine oseb z oviranostmi. V svojem predavanju je izpostavil, **kako pomembno je ustrezno načrtovanje javnega prostora**, da le-ta **omogoča varno in samostojno gibanje vsem**. Posebej je opozoril na:

- ustrezno urejenost pločnikov in prometnih površin,
- vidne in tipne označbe (npr. steklenih površin),
- prilagoditev v javnem prometu ter
- splošno dostopnost infrastrukture.

Poudaril je, da so pri izboljšavah ključne dejanske izkušnje uporabnikov. Zato ga še posebej zanimajo **izkušnje oseb z gluhoslepoto**, ki se v prostoru soočajo s specifičnimi izzivi. V ta namen je udeležence povabil k sodelovanju v raziskavi,

ki bo potekala v juniji v centru Ljubljane. Cilj raziskave je **opazovati vsakodnevno gibanje oseb z gluhoslepoto** ter prepoznati konkretne ovire, s katerimi se **srečujejo v urbanem okolju**. Dogodek je prispeval k večjemu razumevanju pomena vključujočega načrtovanja prostora in spodbudil razmislek o izboljšavah, ki bi omogočile bolj enakovredno vključevanje vseh v družbo.

O NAGRADI KRESNIK IN KNJIGAH NA RADIU ZELENi VAL

Katarina Lukešević

Igor Bratož

Kresnik 2025

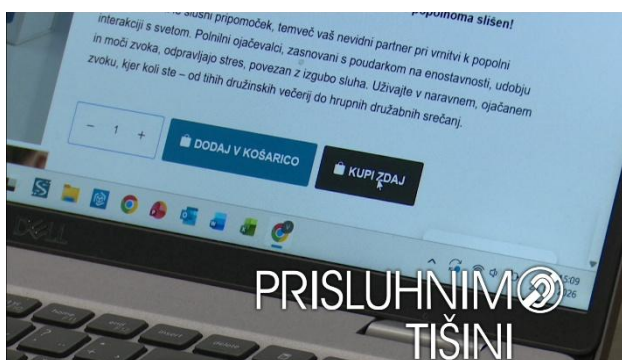
Foto: Delo/osebni arhiv

Književna nagrada Kresnik je eno najpomembnejših dejanj v Sloveniji, ki **zadeva knjige in njihovo publiciteto** pri ohranjanju narodne biti. Zato smo v studio **Radia Zeleni val** povabili predsednika žirije Književne nagrade Kresnik **Igorja Bratoža**, nekdanjega novinarja in književnega kritika časopisa Delo. V pogovoru z Borutom Pogačnikom, bo v sredo, **3. junija 2026**, razkril, **kako žirija uspe med tisoči novoobjavljenih romanov v naši državi**, izbrati najprej pet finalistov, potem pa še zmagovalca med njimi. **Zmagovalec kresnika** bo znan v torek, 23. junija, na Rožniku.

Prisluhnite zanimivemu **pogovoru o knjigah** in sodelujte s svojimi vprašanji, mnenji in stališči na telefonski številki za stike s poslušalci: **01 786 0 400** v času oddaje, ki bo med **10.30 in 11.15 uro**. Frekvence **Radia Zeleni val** so: **93,1, 96,2 in 97,0 MHz**.

PRISLUHNIMO TIŠINI: SPORNI OGLASI – KAKO PREPOZNATI ZAVAJANJE?

Vlasta Tifengraber

Sporni oglasi

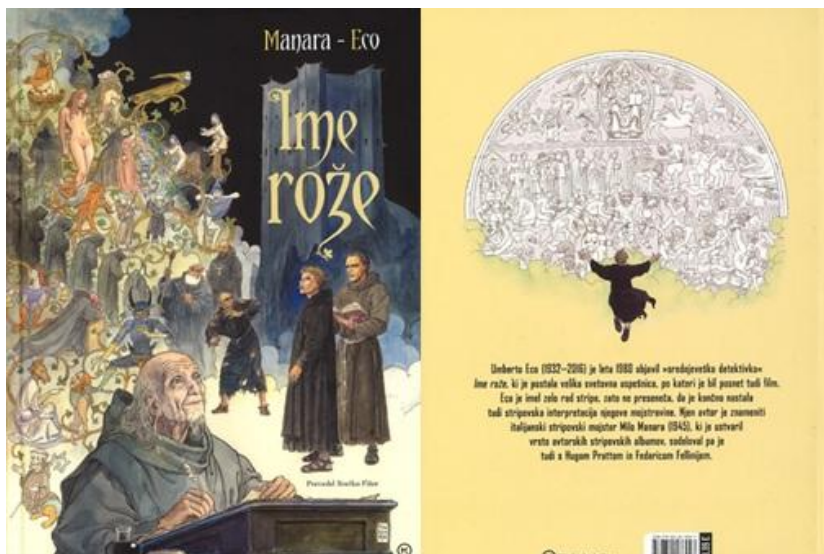
Foto: Prisluhnilimo tišini

Ali res obstajajo čudežne kapljice za tinitus? So slušni ojačevalniki iz oglasov in spletnih oglasov res enaki slušnim aparatom? In zakaj se v teh vsebinah pojavljajo obrazi pravih zdravnikov? V tokratni oddaji Prisluhnilimo tišini

razkrivamo ozadje zavajajočih oglasov, lažnih obljub in zlorab umetne inteligence. Strokovnjaki opozarjajo, da je nakup »medicinskih« pripomočkov po spletu lahko nevaren, predvsem pa lahko odloži postavitev ustrezne diagnoze in zdravljenje. V oddaji govorimo o **spornih ali vsaj neetičnih oglasih**, kraji identitete zdravnikov in lažnih rešitvah za sluh in tinitus.

Oddaja Prisluhnimo tišini bo na **sporedu v sredo, 3. junija 2026, ob 14.45 uri na TV SLO 1.**

KNJIŽNA NOVOST SAMO IME OSTANE, KO ROŽE NI VEČ Borut Pogačnik

Mladinska knjiga Založba, strani 144, 29,99 eur

Foto: ZIFS

Italijanski stripar, po mnenju mnogih najboljši, **Milo Manara**, je v strip ujel roman **Umberta Eca**, prevedel pa ga je **Srečko Fišer**. To je prelomni čas 14. stoletja. Čas herezij, brezbožnega papeža Janeza XXII., preganjanja namišljenih in pravih krivovercev, čarovnic ter učenjakov, ki so se zoperstavili, danes bi rekli, neznanstvenim dogmam.

Novic Adson, ki v spremstvu svojega učitelja Williama Baskervillskega, v hudi zimi obiše benediktinski samostan, visoko v italijanskih Alpah, tam pa se vse prične in konča. Bivanje in zločini med brati redovniki napovedujejo apokaliptičen konec, ki sta mu z učiteljem priča. Seveda pa ne gre le za pretresljiv opis delovanja Svete inkvizicije, ki zaradi zločinov obiše odročen samostan, ampak tudi za ljubezensko prigodo mladega (bodočega) fratra ali patra s privlačno beračico hrane iz samostanskih shramb.

Pisec romana **Ime rože** Umberto Eco (1932-2016), pa ni bil samo pisatelj, ampak tudi filozof, ki se je poglobljajal v miselne in verske tokove znotraj Rimokatoliške cerkve Srednjega veka. Zato lahko nekaj slišimo tudi o takšnih »krivovercih« kot so bili gnostiki, pa o nemškem mistiku Mojstru Eckhartu, o dolcinistih, ki so dejansko morili visoko duhovščino ter podobnih sprevržnikih.

Kdor se morda spomni filma, bo prijetno presenečen nad ilustracijami, ki predstavljajo večino igralcev. Le Willam Baskerville, je bolj podoben filmskemu igralcu Marlon Brandu, kot Sean Conneryju, ki je odlično odigral vlogo Williama.

Pomemben pa je ob vsem tem tudi napotek, ki ga da učitelj Adsonu: »Boj se prerokov in tistih, ki so pripravljeni umreti za resnico, zakaj ponavadi potegnejo s sabo v smrt brezštevne druge, dostikrat pred sabo, včasih namesto njih!« Kako aktualno tudi za dandanašnji čas. In seveda tudi to, kar je na sploh povezano z imeni: »Roža nekdanja v imenu živi, ime je vse, kar ostane!« Pa še nekaj osebnega: film Ime rože, spada zame med najboljše tega časa.

SLOVENSKI KOŠARKARJI NA VOZIČKIH REGIONALNI PRVAKI Drago Perko

Slavje v Hali Tivoli

Foto: Robi Verbajš

V ljubljanski **Hali Tivoli** se je s finalnim turnirjem sklenila **18. sezona regionalne košarkarske lige na vozičkih Liga NLB Wheel**. Naslov prvaka je še drugo leto zapored osvojila ekipa **Parasport Slovenia**, ki je v velikem finalu premagala ekipo **KKI Vrbas** z rezultatom **79:64**.

V ponovitvi lanskega finala je slovenska ekipa večji del srečanja nadzorovala potek igre, prikazala zbrano in borbeno predstavo ter pred domačimi navijači zasluženoma prišla do novega naslova. Za Parasport Slovenia je to **drugi zaporedni in skupno drugi naslov prvaka** v tem tekmovanju, KKI Vrbas pa ostaja pri osmih naslovih.

Finalni turnir je ponudil tri odločilne tekme – za 5., 3. in 1. mesto. V tekmi za peto mesto je **KIK Zmaj** premagal **KIK Una Sana** s 74:51, v dvoboju za tretje mesto pa je **KK OSI Paramont** po izenačeni tekmi ugnal **Parasport Croatia** z 79:71 in osvojil bronasto odličje.

Po osvojitvi naslova je bil trener Parasport Slovenia **Žiga Kobaševič** izjemno zadovoljen z odzivom svojih igralcev, predvsem z obrambo in ekipnim duhom. »Naša odlična obramba je definitivno odločila tekmo. Dobri smo bili praktično ves čas, z izjemo tretje četrtine, ko smo imeli manjšo krizo in so se nam igralci Vrbasa res dobro približali. V ostalih delih tekme pa je bila obramba odlična. V napadu smo se razigrali prav na podlagi dobre obrambe. Kar se tiče sezone, je bila izredno težka in naporna, tako mentalno kot fizično. Smo prava ekipa, zelo dobro sodelujemo in držali smo skupaj. Ko je bilo najbolj potrebno, na odločilnih tekmah, smo zmagali. Neizmerno sem ponosen na fante in hvaležen publiku, ki je danes prišla v Tivoli. Mislim, da je bil ta dosežek v Ligi NLB Wheel dosežen prvič, zato je ponos na fante in celotno ekipo še toliko večji. Ponosen sem na to, kako so se odzvali na moje besede in na besede ostalih sodelavcev ter kako so oddelali zadnji del sezone, ki je bil najbolj pomemben,« je povedal Kobaševič.

Liga NLB Wheel velja za **eno najmočnejših košarkarskih lig na vozičkih v Evropi**. Tekmovanje je tudi letos potekalo v turnirskem sistemu, skupno pa je bilo na sporedu šest turnirjev. Turnirji rednega dela so potekali v **Podgorici, Zagrebu, Gradačcu** in **Bihaću**, polfinalni turnir je aprila gostila **Banjaluka**, sklepno dejanje sezone pa je maja pripadlo **Ljubljani**.

Sledila je podelitev individualnih nagrad najboljšim posameznikom Lige NLB Wheel. Nagrado za **najboljšega podajalca** je prejel **Nermin Hujić** iz ekipe KKI Vrbas, ki je bil razglašen tudi za **najboljšega skakalca lige**. **Najboljši strelec** je postal **Ramo Rekanović** iz ekipe KK OSI Paramont, za **najkoristnejšega igralca lige, MVP-ja**, pa je bil prav tako izbran **Nermin Hujić**.

LJUBLJANA V ZNAMENJU KNJIG

Katarina Lukešević

Letak - 11. Knjižni sejem na zraku

Foto: sken ZIFS

Konec maja bo v Ljubljani potekal **11. Knjižni sejem na zraku**. Vrata bo odprl jutri, **29. maja**, ob 12. uri v **Parku Sveta Evrope pred Cankarjevim domom**. Celodnevni knjižni sejem bo sicer potekal dva dni: v **petek od 12. do 20. ure** in v **soboto od 10. do 20. ure**.

Na sejmu se bo predstavilo **več kot 50 slovenskih založb**. TO je izvrstna priložnost, da se podate na lov in se potopite v svet zgodb izpisanih izpod rok **slovenskih avtoric in avtorjev**. Na odru boste lahko prisluhnili pogovorom in predstavitvam knjig. Podelili bodo tudi **nagradi kritiško sito in nagrado Vasje Cerarja**. Sejem je **dostopen za gibalno ovirane osebe**.

ALI STE VEDELI? Zoran Radonjić »Žonki«

Maraton je najtežja atletska disciplina in ena najtežjih športnih disciplin nasploh. Maratonski tek se standardno izvaja na progi dolžine 42,195 km.

Temelj današnjega maratonskega teka, ki so ga uvedli na **prvih sodobnih olimpijskih igrah 1896** (razdaljo so standardizirali šele leta 1921), je legenda, za katero ni dokazov. Pravi namreč, da je **leta 490 pr. Kr. Fejdipid (ali Filipid) pritekel 42 km iz Aten v Maraton**, da bi se udeležil bitke proti Perzijcem, nato pa pritekel nazaj v Atene in se potem, ko je oznanil zmago z besedami »pozdravljeni, zmaga je naša«, mrtev zgrudil.

POTREBNA JE TUDI TRDNA VOLJA

Borut Pogačnik

Mateja Hren in Barbara Žitnik

Foto: Radio Zeleni val

Ob mednarodnem dnevu multiple skleroze (MS), ki je v soboto, **30. maja**, bo **grosupeljska podružnica multiple skleroze** ob **11. uri** priredila posebno srečanje in druženje z znanim **grosupeljskim duhovnikom Martinom Golobom**, ki je postal cenjena medijska oseba, **znana po pomoči invalidom in drugim ranljivim skupinam**. Seveda pa so še drugi dogodki in srečanja, pa tudi podporne skupine, ki jih ta podružnica organizira skozi vse leto.

O tem in o multipli sklerozi – s prve roke, smo govorili v sredini oddaji **Odprta dlan, 27. maja 2026**, na **Radiu Zeleni val**, kjer sta bili gostji predsednica grosupeljske podružnice MS **Barbara Žitnik** in **Mateja Hren**, ki pa je hči invalidnih staršev, saj je oče oseba s slepoto, mati pa z multiplo sklerozo. Izkušnje obeh so bile dragocene tudi za poslušalce, saj so imeli vrsto vprašanj na to temo, še posebej pa kar zadeva zdravila, ki upočasnijo zagone te bolezni.

V oddajo pa smo povabili tudi predsednika Združenja multiple skleroze Slovenije **Eda Rednaka**, vendar je zaradi mnogih službenih obveznosti, žal, moral drugam.

Zanimivi oddaji lahko prisluhnete v arhivu Radia Zeleni val: <https://soundcloud.com/radiozelenival/odprta-dlan-barbara-itnik-1>

KRŠKE ZGODBE

Jože Primožič

Na **Krku** sem pristal po nekem naključju. V resnici sem petdeset let razmišljal o tem, da bi živel nekje, kjer so **zime toplejše in ni treba kidati snega**. In sedaj sem tu. Če že imam apartma, ne vem zakaj ga ne bi uporabljal, tudi takrat, ko s Krka zbežijo vsi turisti in vikendaši ter ostane baje le še kakšnih 20.000 domačinov (tu v Čižičih morda 100) in nekaj foreštov, kot sem jaz.

Ker sem zasledil, da je en forešt na Silbi **naredil družinsko drevo tamkajšnjih prebivalcev**, sem mislil, da bi nekaj podobnega naredil tudi sam. Začnem pri **družini Sučić**, ki je bila pred malo več kot sto leti precej razširjena med

prebivalci Čižičev. Odkrijem celo eno gospo, ki ima ta priimek po pokojnem možu. Ker istočasno berem **Divjo Evropo Božidarja Jezernika**, ugotovim, da gre pravzaprav za priseljence, tako imenovane **Morljake** (Morlaci ili crni Vlahi), ki so jih takratni večinski lastniki otoka Frankopani, sem naselili iz zaledja Dalmacije v petnajstem stoletju. In tako so se Bosanci naseljevali očitno od takrat do danes, saj brez Bosancev in Kosovirjev otok ne bi mogel funkcionirati. Le da so bili oni od prej domačini oni, ki so prišli kasneje pa forešti. Sedaj so **forešti** Slovenci, Avstrijci in Nemci.

Medtem pa se je v začetku dvajsetega stoletja na tisoče otočanov preselilo v ZDA in tisti, ki so ostali niso bili več sposobni obdelovati kmetijskih površin ali pa so se odselili na Reko ali Zagreb in na otoku pustili kamnite zidove, ki so jih okoli rodne zemlje zlagali skozi stoletja. Ostale so porušene in zaraščene vasi, do katerih se lahko prebiješ le s pomočjo Googlea.

Žerjavi

Foto: osebni arhiv

Kot bivši tabornik sem si **nabavil vse možne zemljevide otoka**. Na splošno so zelo zanič in nepregledni. Sem pa opazil dve veliki jezera, ki ju hočem videti. Toda povsod, kjer naj bi se prišlo do njiju, so table prepovedi približevanja. Nazadnje le pridem do enega po poti, kjer ni bilo tabel. Grem tudi k drugemu, pa naj bo kar bo. Peš, čeprav imam na avtu kolo. Tik pred jezerom pripelje nasproti uslužbenec vodovoda. »Pitam dali sam u prekršaju.« Zašto, što tražite?. Jezero bi fotografiral. Ajd, popnite se u avto da vas povezem. In potem me ne samo pelje do jezera, ampak mi »ispriča skoro sve o jezeru in alpinističkim turama u Sloveniji,« pove da tisto stvar s kolesi na tabli prepovedi ni kolo, ampak motor (naslednjič grem nato s kolesom) ter mi pokaže pot okoli jezera. Sem bil nato poleti enkrat pri jezeru ob šestih zjutraj ter sem čakal dve uri, da se megla dvigne. Fantastične barve rastlinja in vode.

Kasneje ko raziskujem, kam vodijo ceste in steze, pridem preko **Luga** (nekaj sto ha velikih pašnikov) do prvega jezera brez prepovedi. Nikjer nikogar in tudi v vrhuncu sezone komaj kdo zaide sem. Na travnikih so neki veliki ptiči. Posnamem, kar se s 300 mm in umazanim filtrom ter pošljem **Društvu za opazovanje ptic. Žerjavi**. Ne me basat. Hodim dnevno naslednja dva meseca **gledat žerjave na pašnike in čaplje na jezero**. Nikjer nikogar, potem pa enkrat ob jezeru en avto in pojavi se tudi lastnik z objektivom mnogo daljšim od mojega. **Želimir**, profesor z Reške Pravne fakultete. Uvaja me v fotografiranje ptic in mi vrže stran moj umazan filter. Moram k Beseničarju po novega. Ven grem s 500 mm rabljenim objektivom, to pa je že bolj spodobno za družbo novih kolegov.. Ampak nič ne pomaga, v primerjavi z mojimi novimi kolegi, sem pravi vajenec.

Kljub temu čakam **vsako pomlad in jesen jate žerjavov**. Je treba imeti tudi nekaj sreče, ker običajno ostanejo le eno noč, razen če je slabo vreme ali pa morajo čakati kakšnega, ki je obnemogel ali poškodovan,

Žerjavi (znanstveno ime **Gruidae**) so **družina ptic** iz reda **žerjavovcev**, katere predstavniki so razširjeni po vsem svetu razen **Antarktike** in **Južne Amerike**. So **veliki ptiči** z dolgim vratom in nogami ter srednje velikim ravnim kljunom. Opisanih je **15 vrst**, ki jih združujemo v štiri rodove.

Večina vrst gnezdi v obširnih odprtih **mokriščih**, kjer gradijo velike splave v plitvi vodi, izjema sta le afriški vrsti iz rodu **Balearica**, ki gnezdita na drevesih. So **vsejedi**; prehranjujejo se z raznovrstno hrano, od rastlinskih gomoljev, koreninic, semen in plodov do žuželk, raznih črvov ter manjših vretenčarjev. Podzemne rastlinske dele izkopljejo, živali pa lovijo s počasno hojo (za razliko od čapelj, ki prežijo na plen). Nekatero vrste ostanejo vse leto na istem območju, druge pa se selijo na dolge razdalje med gnezditvenimi območji in prezimovališči.

V **Sloveniji** je možno opazovati le (**navadnega**) **žerjava**, ki tu ne gnezdi, temveč se prek Slovenije vsako leto seli iz severne Evrope proti Iberskem polotoku in nazaj. Značilen prizor so velike jate v obliki črke V. (vir: **Wikipedija**)

5-DNEVNI FESTIVAL »IGRAJ SE Z MANO« SE ŽE ODVIJA Julija Čeru

Festival, ki poteka v središču Ljubljane

Foto: Maša Pelc, Igraj se z mano

Zadnji teden maja bo središče Ljubljane ponovno zaživel v znamenju največjega inkluzivnega festivala v regiji – tokrat jubilejnega **20. Mednarodnega festivala »Igraj se z mano«**. **5-dnevni festival se bo odvijal: od torka, 26. maja do sobote, 30. maja 2026** na **Kongresnem trgu** in v **Parku Zvezda** v Ljubljani. Povezal bo ustvarjanje, glasbo, znane obraze, prostovoljstvo, druženje in močne zgodbe vključevanja. V dnevni program bo **vsak dan preko 45 različnih delavnic in aktivacij**, na **velikem odru bo nastopalo preko 1.000 nastopajočih**. Celoten dnevni in večerni program bo povezovala **Lea Cok** z mladostnico in mladostnikom s posebnimi potrebami, katerima je tudi mentorica. Lea je ambasadorka festivala in prostovoljstva že preko osem let

Posebne izpostavitve programa:

- Četrtek koncert (28. maj, 19:30) - **Slavnostni inkluzivni koncert »Igraj«**: Zlatko, Kolektiv igralk s posluhom: Lea Cok/ Lea Mihevc / Sara Gorše / Lucija Harum, Boštjan Gombač, Orkester GŠ Franca Šturma, Jani Lah, Pevski zbor CJL, Skupina Naša hiša, zmagovalci glasbenega natečaja »IGRAJ« .
- Sobotni dnevni festival (30. maj) od 9:00 do 13:00 ure: **delavnice, aktivacije, ustvarjanje, nastopi na odru...., ko festival še posebej odpira prostor družinam in vsem, ki ga med tednom ne morejo obiskati.**
- Sobotni večerni koncert (30. maj, 21:00) - **Zaključni inkluzivni koncert 20. festivala: Policijski orkester, Berklee Ensemble, Zlatko, Alenka Godec, Lea Cok, Skupina Čudoviti Pogum DO RE MI.**

IZID KNJIGE MOLEKULA LEPOTE Mirela Smajić

Novost pri založbi Hiša knjig

Foto: Založba Hiša Knjig

Pri založbi Hiša knjig je izšla knjiga **Molekula lepote** priznanega ameriškega dermatologa, raziskovalca in pionirja protivnetnega pristopa k staranju, **dr. Nicholasa Perriconeja**.

Knjiga prinaša sodoben pogled na lepoto, staranje in zdravje ter raziskuje povezavo med mitohondriji, vnetji, živčnim sistemom, prehrano in delovanjem možganov. Avtor v knjigi predstavi koncept »molekule lepote«, ki ga povezuje z acetilholinom – pomembnim nevrottransmitterjem, ključnim za mišični tonus, delovanje možganov, regeneracijo in vitalnost organizma.

Posebnost knjige je, da **lepote ne obravnava zgolj estetsko**, temveč **kot odraz notranjega ravnovesja telesa, presnove, živčnega sistema in življenjskega sloga**. Vključuje tudi praktične strategije za zmanjševanje kroničnega vnetja, podporo celični energiji ter izboljšanje videza kože, mentalne jasnosti in splošnega počutja. Dr. Perricone je med prvimi javno opozarjal na povezavo med kroničnim vnetjem in staranjem, številne njegove teorije pa danes potrjuje tudi sodobna znanost.

Slovenski prevod in uredništvo knjige je pripravila **Mirela Smajić – Izbrano z Mirelo**.

Prevajanje in urejanje knjige Molekula lepote sta bila zame poseben izziv, saj knjiga združuje strokovni jezik medicine, prehrane, nevroznanosti, dermatologije in zdravega staranja. Delo na tej knjigi je prebudilo raziskovalko v meni, zato sem šla še globlje in poskrbela, da je vsebina slovenskemu bralcu čim bolj razumljiva, tekoča in uporabna. Knjigo sem opremila z dodatnimi opombami in pojasnili, da se strokovni izrazi, kot so neurocevtiki, neuropeptidi, acetilholin, mitohondriji, vnetni procesi in druge ključne vsebine, lažje približajo bralcu. Želela sem, da knjiga ohrani avtorjevo strokovnost, hkrati pa bralca ne izgubi v prezahtevnem jeziku. Prav to vidim kot njeno dodatno vrednost in prispevek k boljši bralni izkušnji. (vir: **Mirela Smajić – Facebook**)

Sporočevalca izdaja Združenje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 3534, 1116 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679; e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalec« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Boris Horvat Tihi (ZDGNŠ), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Edvard Rednak (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Staša Pust (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavniki bralcev)

Izhajanje revije podpirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Ministrstvo za kulturo.